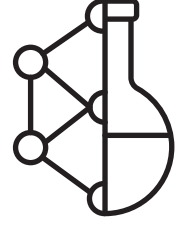

BÖLÜM 15

ERKEN ÇOCUKLUK FEN EĞİTİMİNDE MONTESSORİ YAKLAŞIMININ ETKİSİ

Zehra ÇAKIR¹

Sema ALTUN YALÇIN²

GİRİŞ

Bilgi çağı olarak nitelendirilen çağımız teknoloji dünyasında yaşanan hızlı gelişmeler 21.yüzyılda önemli değişmeleri meydana getirmiştir. Bu değişimler neticesinde toplumların bireylerinden beklentileri de önemli ölçüde artış ve değişlik göstermektedir. Bu beklentilerde; tüketimde ziyade üretim ağırlıklı olarak yenilikleri ve gelişmeye açık, kendi üzerine düşen sorumlulukların farkında olan, çözüm odaklı, analitik düşünebilen, 21.yüzyıl becerileri yer almaktadır. Ülkenin yeniliklere ayak uydurmasında, gelişim ve ilerlemede bu bireylerin iş gücü büyük bir öneme sahiptir (24). Dolayısıyla beklentileri karşılamak, tüketen değil üreten bireyler, nesiller yetiştirmek adına eğitim sisteminde görev alan eğitimcilerin, eğitimin önemli bir kademesinin oluşturan erken çocukluk döneminin farkına varılmalıdır. Bu önemin bilincinde olan ülkeler, nitelikli bireyler yetiştirmek için eğitimde kaliteyi artırmak adına okul ve sınıf ortamının standartlarını yükseltme, öğretim programlarını iyileştirme-reformlar yapma, teknolojiyi öğretim ortamlarına etkin şekilde entegre etme üzerine çalışmalara yoğunlaşmıştır (5).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, zehracakir.29@hotmail.com, 0000-0003-4585-8214

² Prof. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi AD., saltun_11@hotmail.com, 0000-0001-6349-2231

Yine soyut bir kavram olan tarih/zaman kavramları öğretiminde çocuğun ektiği bitkinin yetişmesi için geçen aralıkların düzenli kayıtlar halinde tutulması örnek verilebilir.

Montessori sınıfı makine müzesi alanında, çocuklara hem günlük yaşamdaki makinelerin kullanımında (çamaşır, bulaşık makineleri, fırın, ocak, süpürge vb.) hem de eski makinelerin (yayık, fener gibi) kullanım ve keşfinde çocuklara fırsat sağlar. Bina yapımı ve tamir alanları konusunda küçük hayvan barınakları ve sera yapılarının inşasında çocuklardan yardım alınması etkilidir (10). Bütün bunlarda bilişsel gelişimde yani çocukların kendi bilgilerini incelemeleri, bunları denemeye almaları ve uygulamaya dönüştürme çabaları önem arz etmektedir (1).

SONUÇ

Erken çocukluk dönemi fen eğitiminde içerik seçilirken çocuklarda merak uyandıracak, ilgilerini çekecek ve bu ilgilerini daha üst seviyelere taşıyacak yöntem ve teknikler seçilmesi öğrenimi daha kalıcı ve yararlı kılmaktadır. Bu konuda okul öncesi eğitimlerde fene yönelik olarak çocukların aktif şekilde katılacakları deney, gözlem çalışmaları, drama çalışmaları, eğitici oyuncaklar, analogi yöntemi, kavram haritaları, proje çalışmaları benzeri yöntemler kullanılabilir. Fakat günümüz çağında daha etkili ve geliştirilmiş yöntemlere yapılan çalışmalar sonucu rastlanmıştır. Bu yaklaşımlardan biride çok eskiden beri uygulanan ve günümüzde Amerika, Hollanda, Kanada, Pakistan gibi ülkelerde uygulaması devam ettirilen Montessori yaklaşımı yer almaktadır. Montessori yaklaşımı çocuğa önceden hazırlanmış çevrede kendi yeteneklerini ortaya çıkarabileceği fene yönelik kozmik eğitimi destekleyen, bilimsel süreç becerilerinin gelişiminde etkili olan, çocuğun çevresini anlamlandırmasında ve günlük yaşam becerilerini geliştirmesinde katkı sağlayan bir yaklaşımdır (22). Montessori yaklaşımı eğitim alanları fen bilgisi eğitimi içeriğini çocuğa aktarmada kolaylık ve kalıcılık sağlaması konusunda, bilimsel süreç beceri kazanmalarında, doğaya yönelik farkındalıklar edinmelerinde, çevrelerini ve günlük yaşamı anlamlandırmalarında destek sağlayan önemli bir paya sahiptir.

KAYNAKLAR

1. Açıkgöz, S. *Fen eğitiminde okulöncesine yönelik yaklaşımlardan STEM ve Montessori yöntemlerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu, 2018.
2. Arslan, E. *Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının büyük kas becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, 2016.

• Erken Çocukluk Döneminde Fen Eğitimi

3. Babaroğlu A, Metwalley E.O. Erken Çocukluk Döneminde Fen Eğitimine İlişkin Okulöncesi Öğretmenlerinin Görüşleri, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2018;11(1):s.125-148.
4. Bayrak, Ö.Ö. *Montessori Metodu uygulayan özel bir ilkokulda öğretmen görüşlerine göre öğrenme çıktılarının incelenmesi*. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021.
5. Buldur, A. Montessori eğitim programına devam eden okul öncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerindeki değişimin incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2019;8(4): s.1172-1186.
6. Büyüктаşkapu, S. Montessori Yaklaşımı ve Okul Öncesinde Fen Eğitimi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2012;5(3):s.19-25.
7. Çakır Z, Yalçın, S. A. Montessori yaklaşımı temelli STEM etkinliklerinin öğretmen adaylarının fene ve fen öğretimine yönelik tutumlarına etkisi, *OPUS International Journal of Society Researches*, 2021;17(35): s.1895-1924.
8. Çakır Z, Yalçın S. A. The Effect of the Montessori Approach-based STEM Activities on the Pre-school Pre-service Teachers' Lifelong Learning, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2022:s.1-32.
9. Çakıroğlu Wilbrandt E. *Okulöncesi dönem Montessori yöntemi ile kaynaştırma uygulamaları: Öğretmen el kitabı*. Poyraz Ofset, Ankara, 2008.
10. Danişman Ş. Montessori Yaklaşımına Genel Bir Bakış ve Eğitim Ortamının Düzenlenmesi. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 2012;1(2): s. 85-113.
11. Durakoğlu A. *Maria Montessori'ye göre çocuğun doğası ve eğitimi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.
12. Doğru S.S.Y. Özel Eğitimde Kullanılan Alternatif Programlar (Montessori Yaklaşımı). *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2009;2(1).
13. Hobbs A. *Academic achievement: Montessori and non-montessori private school settings*. (Unpublished Doctoral Dissertation), University of Houston, Houston, 2008
14. Katz L. *STEM in the Early Years*. Chicago, IL: Early Childhood and Parenting Collaborative (ECRP), University of Illinois. 2010
15. Keçecioğlu Ö. *MEB okul öncesi eğitim programı ve Montessori yaklaşımına göre eğitim alan 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2015.
16. Korkmaz E. *Montessori metodu özgür çocuklar için eğitim*. Alrı Yayın, 2012.
17. Lillard A.S. Preschool children's development in classic montessori supplemented montessori and conventional programs. *Journal of School Psychology*, 2012;50: s.379-401.
18. Lillard P.P. *Sınıfta montessori*. (O. Gündüz, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2014.
19. Lloyd K.M. *An analysis of maria montessori's theory of normalization in light of emerging research in self-regulation*. (Unpublished Doctoral Dissertation), Oregon State University, Oregon, 2008.
20. Montessori M. *Educazione e pace*. Ginevre: Bureau International d'Education, 1932.
21. Montessori M. *The Montessori method: The origins of an educational innovation: including an abridged and annotated edition of Maria Montessori's The Montessori method*. Rowman and Littlefield, Inc.; Abridged – Annotated, 2004.
22. Montessori M. *Çocuk eğitimi "Montessori Metodu"*. (Çev. Güler Yücel) (5. bs.), Özgür Yayınları, Ankara, 1997.
23. Mutlu B, Ergişi A, Bütün Ayhan A, Aral N. Okul öncesi dönemde Montessori eğitimi Montessori education in pre-school period. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2012;1(3): s.113-128.
24. Noyat Ş, Karahan Çİ, Alakuş AO. Okul öncesi Montessori eğitimi yaklaşımında sanat eğitimi ve yaratıcılık. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2018;(34): s.48-59.
25. Önal TK, Sarıbaş D. Okul Öncesi Dönemde Fen Eğitimi ve Önemi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2019;1(2).

26. Polat Ö, Bardak M. Türkiye’de erken çocukluk döneminde STEM Yaklaşımı. *International Journal of Social Science Research*, 2019;8(2): s. 18-41.
27. Samur E, Yalçın SA. STEM etkinliklerinin okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme becerileri üzerine etkisi. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2021;5(1): s.65-76.
28. Türk SA, Midilli Sarı R. Montessori okullarında mekânı kavramlarla okumak. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2020;10(1): s.82-105.
29. Topbaş E. *Montessori yöntemi ile çocuk eğitimi*. Tekağaç Eylül Yayınları, İstanbul, 2004.
30. Yerdelen S. *Erken çocuklukta fen eğitimi*, Editör: Parlak Rakap A, Eğiten Kitap Yayınevi, 2018.
31. Yıldırım Z. *Montessori eğitimine devam eden 60-72 aylık çocuklar için geliştirilmiş M-Stem programının çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021.
32. Yıldız F.Ü. *Montessori anne destek eğitim programının; Montessori eğitimi alan 4-5 yaş çocukların matematik ve günlük yaşam becerilerine etkilerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.